

CAPITOLUL AL VI-LEA.

SUCCESIUNI

§1. Regulile generale ale moștenirii

337. Nedemnitățile judiciare:

- A. poate fi declarată la cererea oricărei persoane interesate;
- B. poate fi declarată în cazul succesibilului care, cu rea-credință, a alterat testamentul defunctului;
- C. poate fi invocată, pe cale de acțiune, în termen de 3 ani de la data deschiderii moștenirii.

EXPLICAȚII

Întrebarea urmărește verificarea cunoștințelor referitoare la condițiile generale ale nedemnității judiciare și diferențele față de nedemnitățile de drept.

Astfel, nedemnitățile de drept poate fi constatată la cererea oricărei persoane interesate, persoană care nu trebuie să dețină și calitatea de succesibil (spre exemplu, un creditor al moștenirii), spre deosebire de nedemnitățile de judiciară, care poate fi declarată numai la cererea unui succesibil, conform art. 959 alin. (2) teza I C.civ. Pentru aceste considerente, varianta de răspuns de la litera A este greșită.

Art. 959 alin. (1) C.civ. prevede limitativ persoanele ce pot fi declarate nedemne de a moșteni. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera B este corectă întrucât are în vedere situația prevăzută de dispozițiile art. 959 alin. (1) lit. b) C.civ., respectiv, poate fi declarată nedemnă, persoana care cu rea-credință a alterat testamentul defunctului.

În fine, ultima variantă este greșită, întrucât dispozițiile art. 959 alin. (2) teza finală C.civ. prevăd un termen de un an pentru introducerea acțiunii de declarare a nedemnității, și nu un termen de 3 ani, cum greșit este menționat în varianta de răspuns de la litera C.

Răspuns: B

(admitere INM și în magistratură, 2017)

338. Dacă defunctul a lăsat un legat cu titlu particular fiului său, după ce acesta din urmă a fost condamnat pentru tentativă de omor asupra propriului frate, faptă pentru care a intervenit amnistia după condamnare:

A. efectele nedemnității de drept sunt înlăturate prin intervenirea amnistiei după condamnare;

B. efectele nedemnității de drept nu sunt înlăturate în lipsa declarației exprese a celui care lasă moștenirea;

C. nedemnul este înlăturat atât de la moștenirea legală, cât și de la cea testamentară.

EXPLICAȚII

Nedemnitățile succesorală reprezintă decăderea succesibilului (legal sau testamentar) din dreptul de a culege o moștenire determinată, întrucât s-a făcut vinovat de o faptă gravă. Astfel, nedemnitățile succesorală este practic o sancțiune care poate opera atât în cazul unei moșteniri legale, cât și în cazul unei moșteniri testamentare, precum în speța de față (*Fișe*, 2018, p. 752). Drept urmare, varianta de răspuns de la litera C este corectă.

Conform art. 961 alin. (1) C.civ., efectele nedemnității pot fi înlăturate expres de cel care lasă moștenirea, fie prin testament, fie prin act autentic notarial, motiv pentru care varianta de răspuns de la litera B este corectă. Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că efectele nedemnității nu pot fi înlăturate prin reabilitarea nedemnului, amnistie intervenită după condamnare, grațiere sau prin prescripția executării pedepsei penale. Așadar, varianta de răspuns de la litera A este greșită.

Răspuns: B, C

(primire în profesie – avocat definitiv, 2014)

339. Efectele nedemnității nu pot fi înlăturate:

A. tacit;

B. pentru nedemnitățile de drept;

C. prin reabilitarea nedemnului.

EXPLICAȚII

Nedemnitatea succesorală este o sancțiune legală concretizată în decăderea moștenitorului legal sau testamentar din dreptul de a culege moștenirea, în anumite condiții prevăzute de lege. Efectele nedemnității pot fi înlăturate, conform art. 961 alin. (1) C.civ., prin declarația expresă a celui care lasă moștenirea, fie prin testament, fie prin act autentic notarial. Rezultă astfel că legea impune condiția de formă *ad validitatem* în cazul înlăturării efectelor nedemnității, deci varianta de răspuns de la litera A este corectă.

Iertarea nedemnului, dacă este făcută în forma cerută de dispozițiile legale în vigoare, operează indiferent de felul nedemnității, de drept sau judiciar, conform art. 961 alin. (1) C.civ., deci varianta de răspuns de la litera B este greșită.

În cele din urmă, varianta de răspuns de la litera C este corectă, conform art. 961 alin. (2) C.civ. care stabilește că efectele nedemnității nu pot fi înlăturate în caz de reabilitarea nedemnului, amnistie antecondamnatorie, grațiere sau prin prescripția executării pedepsei penale.

Răspuns: A, C

(primire în profesie – avocat definitiv, 2016)

340. Nu poate fi declarată nedemnă de a moșteni:

A. persoana care, cu rea-credință, a ascuns, a alterat, a distrus sau a falsificat testamentul defunctului;

B. persoana condamnată penal pentru săvârșirea, din culpă, împotriva celui care lasă moștenirea, a unor fapte grave de violență, fizică sau morală;

C. persoana care, prin dol sau violență, l-a împiedicat pe cel care lasă moștenirea să întocmească, să modifice sau să revoce testamentul.

EXPLICAȚII

Întrebarea vizează cazurile de nedemnitate judiciară prevăzute de art. 959 alin. (1) C.civ.

Astfel, varianta de răspuns de la litera A este greșită întrucât o persoană care, cu rea-credință, a ascuns, a alterat, a distrus sau a falsificat testamentul defunctului poate fi declarată nedemnă, conform art. 959 alin. (1) lit. b) C.civ.

Totodată, și varianta de răspuns de la litera C este greșită deoarece se regăsește printre cazurile menționate la articolul de lege amintit mai sus, respectiv la lit. c).

Varianta de răspuns de la litera B este corectă deoarece situația reglementată prin dispozițiile art. 959 alin. (1) lit. a) C.civ. are în vedere cazul în care persoana condamnată a săvârșit cu intenție, împotriva celui care lasă moștenirea, o serie de fapte grave de violență, fizică sau morală, deci dispozițiile amintite nu sunt incidente și pentru cazul în care fapta este săvârșită din culpă.

Răspuns: B

(admitere în magistratură, mai 2018)

341. Este de drept nedemnă de a moșteni:

A. soția celui care lasă moștenirea, care, prin violență, l-a împiedicat pe acesta să revoce testamentul întocmit în favoarea sa;

B. persoana care, cu rea-credință, a distrus testamentul defunctului;

C. persoana condamnată penal pentru săvârșirea unei infracțiuni cu intenția de a-l ucide pe cel care lasă moștenirea.

EXPLICAȚII

Variantele de răspuns A și B sunt greșite, întrucât au în vedere nedemnitățile judiciare și persoanele ce pot fi declarate nedemne ca urmare a aplicării dispozițiilor legale prevăzute de art. 959 alin. (1) lit. b) și c) C.civ.

În ceea ce privește varianta de răspuns de la litera C, art. 958 alin. (1) lit. a) C.civ. stabilește că persoana condamnată penal pentru săvârșirea unei infracțiuni cu intenția (directă sau indirectă) de a-l ucide pe *de cuius* este nedemnă de drept. Așadar, varianta de răspuns de la litera C este corectă.

Răspuns: C

(admitere INM și în magistratură, 2014)

§2. Moștenirea legală

342. Reprezentarea succesorală operează chiar dacă reprezentantul:

A. a fost dezmoștenit de către reprezentat;

B. este nedemn față de reprezentat;

C. este nedemn față de cel care lasă moștenirea.

EXPLICAȚII

Condițiile reprezentării succesoriale sunt reglementate de art. 967 C.civ. Astfel, poate fi reprezentată doar persoana lipsită de capacitatea de a moșteni (decedat) sau persoana nedemnă față de defunct, la data deschiderii moștenirii [art. 967 alin. (1) C.civ.], iar reprezentantul trebuie să îndeplinească condițiile generale pentru a-l moșteni pe defunct [art. 967 alin. (2) C.civ.]. Mai mult, art. 967 alin. (3) C.civ. stabilește faptul că reprezentarea operează chiar dacă reprezentantul este nedemn față de reprezentat sau a renunțat la moștenirea lăsată de reprezentat ori a fost dezmoștenit de reprezentat. În consecință, variantele A și B sunt corecte.

În ceea ce privește varianta de răspuns de la litera C, aceasta are în vedere cazul în care reprezentantul este nedemn față de cel care lasă moștenirea, or una dintre condițiile pentru a putea veni la moștenire prin reprezentare succesorală este, după cum am arătat mai sus, ca reprezentantul să îndeplinească condițiile generale pentru a-l moșteni pe defunct, respectiv să aibă vocație concretă la moștenire, capacitate succesorală și să nu fie nedemn, drept urmare în cazul de față, dacă reprezentantul este nedemn față de defunct, nu poate opera reprezentarea succesorală, deci varianta de răspuns în discuție este greșită.

Răspuns: A, B

(admitere în magistratură, august 2013)

343. Reprezentarea succesorală operează:

- A. chiar dacă reprezentantul este nedemn față de reprezentat;
- B. chiar dacă reprezentantul este nedemn față de cel care lasă moștenirea;
- C. chiar dacă reprezentantul a renunțat la moștenirea lăsată de reprezentat.

EXPLICAȚII

Reprezentarea succesorală operează dacă reprezentantul îndeplinește condițiile generale pentru a-l moșteni pe defunct [art. 967 alin. (2) C.civ.]. În consecință, reprezentantul trebuie să aibă capacitate succesorală, să aibă vocație succesorală generală proprie la moștenirea lăsată de defunct și să

nu fie nedemn față de defunct, să nu fi renunțat la moștenirea defunctului și să nu fi fost dezmoștenit de către acesta. Așadar, varianta de răspuns de la litera B este greșită, întrucât, în situația în care reprezentantul este nedemn față de cel ce lasă moștenirea, nu îndeplinește condițiile generale pentru a veni la moștenire, deci nu poate opera reprezentarea succesorală.

Dispozițiile art. 967 alin. (3) C.civ. stabilesc că reprezentarea operează chiar dacă reprezentantul este nedemn față de reprezentat, a renunțat la moștenirea lăsată de reprezentat sau a fost dezmoștenit de reprezentat. Practic, față de cel reprezentat, reprezentantul trebuie să îndeplinească o singură condiție, și anume să fie descendentul cel mai apropiat în grad al acestuia. Drept urmare, variantele de răspuns A și C sunt corecte.

Răspuns: A, C

(primire în profesie – avocat definitiv, 2015)

344. Reprezentarea succesorală operează chiar dacă:

- A. reprezentantul a renunțat la moștenirea lăsată de reprezentat;
- B. reprezentantul este nedemn față de defunct, cu condiția ca reprezentatul să nu fie în viață la data deschiderii moștenirii defunctului;
- C. reprezentantul nu îndeplinește toate condițiile generale pentru a-l moșteni pe defunct.

EXPLICAȚII

A se vedea explicațiile formulate la întrebarea anterioară.

Răspuns: A

(admitere INM și în magistratură, 2014)

345. Poate fi reprezentat succesoral:

- A. fratele nedemn al defunctului de către fiul acestui frate, chiar dacă acesta din urmă a renunțat la moștenirea tatălui său (fratele nedemn al defunctului);
- B. tatăl defunctului de către fratele defunctului;

C. fiul nedemn al defunctului, aflat în viață la data deschiderii moștenirii, de către fiul său, dacă îndeplinește condițiile generale pentru a-l moșteni pe defunct.

EXPLICAȚII

Întocmai cum am menționat și anterior, pot veni la moștenire prin reprezentare succesorală numai descendenții copiilor defunctului și descendenții fraților sau surorilor defunctului, deci clasa I de moștenitori, și doar colateralii privilegiați din cadrul clasei a II-a de moștenitori. Așadar, răspunsul de la litera B este greșit deoarece tatăl defunctului, fiind un ascendent privilegiat, nu poate fi reprezentat de fratele defunctului.

Variantele corecte de răspuns sunt A și C (*a se vedea explicațiile oferite la întrebările de mai sus*).

Răspuns: A, C

(admitere în magistratură, mai 2018)

346. Cota succesorală a soțului supraviețuitor este de:

A. o treime din moștenire, dacă vine în concurs cu doi descendenți ai defunctului;

B. un sfert din moștenire, dacă vine în concurs numai cu părinții defunctului;

C. trei sferturi din moștenire, dacă vine în concurs fie cu ascendenții ordinari, fie cu colateralii ordinari ai defunctului.

EXPLICAȚII

Articolul 972 C.civ. reglementează cota succesorală a soțului supraviețuitor în concurs cu clasele de moștenitori. Astfel, cota soțului supraviețuitor este de o pătrime dacă vine în concurs cu descendenții defunctului, deci varianta de răspuns de la litera A este greșită. Conform dispozițiilor legale menționate anterior, soțul supraviețuitor primește jumătate din moștenire când vine în concurs numai cu ascendenții privilegiați, deci și varianta de răspuns de la litera B este incorectă.

Varianta C este corectă, conform art. 972 alin. (1) lit. d) C.civ.

Răspuns: C

(admitere INM și în magistratură, 2017)

347. Soțului supraviețuitor:

A. îi poate fi restrâns dreptul de abitație, dacă o parte a locuinței îi este necesară unuia dintre moștenitori;

B. îi revine o jumătate din moștenire, dacă vine în concurs numai cu ascendenții privilegiați;

C. nu îi revin mobilierul și obiectele de uz casnic afectate folosinței comune a soților, cu titlu de drept special de moștenire, în ipoteza în care vine concomitent în concurs atât cu descendenții defunctului, cât și cu colateralii privilegiați.

EXPLICAȚII

Soțului supraviețuitor îi sunt recunoscute trei categorii de drepturi: (1) un drept de moștenire (ordinar) atât în concurs cu clasele de moștenitori legali, cât și în lipsa rudelor din cele patru clase; (2) un drept special de moștenire asupra mobilierului și obiectelor de uz casnic și (3) un drept temporar de abitație asupra locuinței.

În ceea ce privește, dreptul de moștenire, în conformitate cu art. 972 alin. (1) lit. c) C.civ., cota soțului supraviețuitor este de o jumătate din moștenire, dacă vine în concurs fie numai cu ascendenții privilegiați, fie numai cu colateralii privilegiați ai defunctului. Astfel, în mod evident varianta de răspuns de la litera B este corectă.

Pentru a putea beneficia de dreptul special de moștenire asupra mobilierului și obiectelor de uz casnic, soțul supraviețuitor, nu trebuie să vină în concurs cu clasa I de moștenitori, adică cu descendenții defunctului, condiție prevăzută de art. 974 C.civ. De asemenea, o altă condiție este ca soțul decedat să nu fi dispus de toată partea sa din aceste bunuri în mod expres prin liberalități (donații sau legate), întrucât soțul supraviețuitor nu este moștenitor rezervatar cu privire la aceste bunuri, ci numai în privința dreptului de moștenire ordinar. În consecință, varianta de răspuns de la litera C este corectă, întrucât are în vedere situația când soțul supraviețuitor vine la moștenire atât cu descendenții, cât și cu colateralii privilegiați (după cum am menționat anterior, soțul supraviețuitor nu poate beneficia de acest drept special de moștenire dacă vine în concurs cu descendenții).

Comisia de soluționare a contestațiilor a reținut că: *Sușinerile contestatorului referitoare la pretinsa controversă asupra imposibilității de venire la moștenire în același timp a două clase de moștenitori nu pot fi reținute în condițiile în care legiuitorul a prevăzut o asemenea posibilitate. Un exemplu în acest sens este art. 964 alin. (2) C.civ., potrivit căruia „dacă în urma dezmoștenirii, rudele defunctului din clasa cea mai apropiată nu pot culege întreaga moștenire, atunci partea rămasă se atribuie rudelor din clasa subsecventă care îndeplinesc condițiile pentru a moșteni”. În acest context, comisia apreciază că varianta C de răspuns este corectă în raport de dispozițiile legale care consacră posibilitatea venirii în același timp la moștenire a două clase de moștenitori. Contestatorul expune, de asemenea, considerații ce depășesc ipoteza cuprinsă în răspunsul prezentat, referitoare la titlul cu care ar urma să vină la moștenire alte rude ale defunctului ori posibilitatea ca, pentru partea de moștenire ce depășește rezerva, să fie instituite legate. Pentru aprecierea corectitudinii răspunsului nu era necesară verificarea modalității de culegere a moștenirii, ci aplicarea principiilor generale din materia moștenirii legale.*

Dreptul de abitație al soțului supraviețuitor este recunoscut indiferent de moștenitorii cu care ar veni în concurs la moștenire. Dispozițiile art. 973 alin. (3) C.civ. conferă posibilitatea oricăror moștenitori de a cere modificarea legală a dreptului de abitație. Astfel, moștenitorii pot cere fie restrângerea dreptului de abitație, *dacă locuința nu este necesară în întregime soțului supraviețuitor*, fie schimbarea obiectului abitației, *dacă pun la dispoziția soțului supraviețuitor o altă locuință corespunzătoare*. Drept urmare, situația prevăzută de varianta de răspuns de la litera A este greșită, întrucât vizează cazul în care se urmărește restrângerea dreptului de abitație, dacă o parte a locuinței îi este necesară unuia dintre moștenitori, or dispozițiile legale menționate anterior conferă posibilitatea de restrângere a dreptului de abitație dacă îi prisosește soțului supraviețuitor întreaga locuință, și nu prin raportare la nevoile celorlalți moștenitori.

Comisia de soluționare a contestațiilor a apreciat că sunt corecte variantele de răspuns indicate de barem, astfel: *varianta A nu este corectă întrucât dispozițiile art. 973 alin. (3) C.civ. prevăd ca și condiție de restrângere a dreptului de abitația faptul că locuința nu îi este în întregime necesară soțului supraviețuitor, iar nu că ar fi necesară unuia dintre moștenitori, așa cum menționează această variantă de răspuns.*

Apoi, varianta C este corectă pentru că existența descendenților care moștenesc este condiția suficientă prevăzută de art. 974 C.civ. pentru

înlăturarea dreptului special de moștenire al soțului supraviețuitor; prin urmare, condiția este îndeplinită și atunci când, pe lângă descendenți, există și alți moștenitori. Menționarea unei alte categorii de moștenitori, alături de descendenți, nu are scopul de condiționare pentru înlăturarea dreptului special de moștenire al soțului supraviețuitor, esențială în răspunsul de la varianta C fiind precizarea categoriei descendenților defunctului ce vin la moștenire în concurs și cu soțul supraviețuitor.

Răspuns: B, C

(admitere INM și în magistratură, 2015)

348. Dacă moștenirea legală de pe urma lui D. a fost acceptată de M. (mama defunctului), S. (sora defunctului, din același părinți), F. (fratele uterin al defunctului) și N. (nepotul defunctului rezultat din căsătoria surorii uterine a defunctului cu fratele consangvin al defunctului, ambii precedeați):

- A. S. va culege tot atât cât M.;
- B. N. va culege mai mult decât M.;
- C. F. va culege mai puțin decât M.

EXPLICAȚII

Întrebarea are în vedere o excepție de la principiul egalității între rudele din aceeași clasă și de același grad chemate la moștenire, când împărțirea între ei se face pe capete, adică în părți egale [art. 964 alin. (4) C.civ.], respectiv situația în care colateralii privilegiați sunt rude cu defunctul pe linii colaterale diferite, caz în care împărțirea moștenirii se face pe linii. Astfel dacă la moștenire vin frați din categorii diferite (frați uterini, frați consangvini și frați buni), moștenirea se va împărți pe linii, adică moștenirea lăsată de fratele decedat se împarte în două părți egale, 1/2 pentru linia paternă și 1/2 pentru linia maternă, conform art. 981 alin. (3) C.civ.

Înainte de a calcula pe linii, se va proceda la stabilirea cotei care i se cuvine ascendentului privilegiat, în speța noastră mama, care va culege 1/4 din moștenire. Restul de 3/4, întrucât la moștenire vin colaterali privilegiați din căsătorii diferite, se va împărți între jumătatea maternă (3/8) și jumătatea paternă (3/8).

Jumătatea maternă se va împărți între S., F. și N., acesta din urmă venind prin reprezentarea mamei sale predecedate (sora uterină a defunctului). Prin urmare, fiecare va moșteni în cadrul acestei linii $1/3$ din $3/8$, respectiv $1/8$.

Jumătatea paternă se va împărți între S. și N., acesta din urmă vine prin reprezentarea tatălui său predecedat. Astfel, fiecare va moșteni $1/2$ din $3/8$, respectiv $3/16$.

Prin urmare, F. va culege $1/8$, S. va culege, grație privilegiului dublei legături, $1/8$ și $3/16$, respectiv $5/16$, și N., întrucât acesta vine la moștenire atât prin reprezentarea mamei sale predecedate (sora uterină a defunctului), cât și prin reprezentarea tatălui său predecedat (fratele consangvin al defunctului), $1/8$ plus $3/16$, respectiv $5/16$.

Prin aducerea la același numitor comun al fracțiilor rezultă că moștenirea se va împărți astfel: mamei defunctului (M.) îi va reveni o cotă de $4/16$, sorei bune, S. îi revine o cotă de $5/16$, fratelui uterin îi revine o cotă de $2/16$ din masa succesorală și nepotului N. îi revine o cotă de $5/16$. Prin urmare, varianta de răspuns de la litera A este greșită și, în mod evident, variantele de răspuns de la literele B și C sunt corecte.

Răspuns: B, C

(admitere INM și în magistratură, 30 august 2015)

349. X decedează, moștenirea fiind acceptată de către Y, fratele consangvin al defunctului, Z, fiul fratelui bun, predecedat, al defunctului și T, unchiul defunctului. Prin raportare la această situație de fapt:

A. Z va putea încheia singur pentru o perioadă de trei ani un contract de locațiune privind un bun din masa succesorală;

B. Y va culege $1/3$ din moștenire;

C. oricare dintre moștenitori va putea încheia singur un contract de comodat având ca obiect un bun din masa succesorală.

EXPLICAȚII

T, unchiul defunctului, care face parte din clasa a IV-a de moștenitori, este înlăturat de la moștenire de către colateralii privilegiați (Y și Z) care fac parte din clasa a II-a de moștenitori, conform principiului chemării la moștenire a rudelor în ordinea claselor de moștenitori.

Astfel, având în vedere că la moștenirea defunctului X vin frați din categorii diferite (frați consangvini și frați buni), moștenirea se va împărți pe linii, adică moștenirea lăsată de fratele decedat se împarte în două părți egale, $1/2$ pentru linia paternă și $1/2$ pentru linia maternă, conform art. 981 alin. (3) C.civ. Prin urmare, jumătatea paternă se va împărți între Y și Z, acesta din urmă venind prin reprezentarea tatălui său predecedat (fratele bun al defunctului, F). Așadar, fiecare va moșteni în cadrul acestei linii $1/4$. Jumătatea maternă i se cuvine doar lui Z. Acesta va primi o cotă de $3/4$ din moștenire, reprezentând suma cotelor de $1/4$ și $1/2$, grație privilegiului dublei legături, iar Y doar o cotă de $1/4$. Așadar, varianta de răspuns de la litera B este greșită.

Atunci când, prin deschiderea unei succesiuni, moștenirea lui *de cuius* este acceptată de mai mulți moștenitori, fiecare dintre aceștia dobândește o cotă-parte din dreptul de proprietate asupra patrimoniului succesoral, fiind deci coproprietari cu privire la bunurile moștenite (Fișe, 2018, p. 338). În consecință se vor aplica regulile coproprietății obișnuite. Așadar, în ceea ce privește încheierea unui contract de locațiune pe o perioadă de 3 ani, acesta este asimilat contractelor de administrare, potrivit art. 641 alin. (1) coroborat cu art. 641 alin. (4) C.civ., act de administrare care poate fi încheiat cu acordul coproprietarilor care dețin majoritatea cotelor părți. După cum am arătat mai sus, Z va deține o cotă de $3/4$ din moștenire, adică majoritatea cotelor părți și, prin urmare, va putea încheia singur contractul de locațiune pe o perioadă de 3 ani, fără acordul lui Y. Deci varianta de răspuns de la litera A este corectă.

Varianta de răspuns de la litera C este greșită, întrucât unchiul defunctului T nu va putea încheia un contract de comodat asupra unui bun din masa succesorală, T fiind înlăturat de la moștenire de cei doi colaterali privilegiați, deci nu oricare dintre moștenitori va putea încheia un astfel de contract. În plus, contractul de comodat este un act de folosință cu titlu gratuit și este asimilat actelor de dispoziție, potrivit art. 641 alin. (4) C.civ. Prin urmare, pentru încheierea sa valabilă de către Y sau Z, este necesar acordul tuturor coproprietarilor, respectiv acordul lui Y și lui Z.

Răspuns: A

(primire în profesie – avocat definitiv, 2016)

350. În materia moștenirii legale:

A. poate fi reprezentat descendentul de gradul I, aflat în viață la data deschiderii succesiunii, chiar dacă este nedemn față de defunct;

B. cota soțului supraviețuitor al defunctului în concurs cu moștenitori legali aparținând unor clase diferite se stabilește ca și când acesta ar veni la moștenire numai cu cea mai apropiată dintre ele;

C. legatul lăsat nedemnului, după săvârșirea faptei care atrage nedemnitatea, înlătură efectele nedemnității, chiar și în lipsa unei declarații exprese în acest sens a celui ce lasă moștenirea.

EXPLICAȚII

Comisia de soluționare a contestațiilor, în motivarea dată cu privire la varianta A, a reținut că: *Conform art. 965 coroborat cu art. 967 alin. (1) C.civ., pot fi reprezentați succesoral: persoana lipsită de capacitatea de a moșteni și nedemnul, chiar dacă acesta din urmă se află în viață la data deschiderii moștenirii. Articolul 967 alin. (1) C.civ. instituie, așadar, un caz de excepție în care o persoană aflată în viață poate fi reprezentată succesoral. Astfel, cum este formulat enunțul de la litera A, conduce la concluzia că regula în materie este că poate fi reprezentat, în toate cazurile, descendentul de gradul I aflat în viață la data deschiderii moștenirii. Însă, potrivit dispozițiilor legale evocate, descendentul de gradul I aflat în viață la data deschiderii succesiunii poate fi reprezentat doar dacă este nedemn, nu chiar dacă este nedemn. Locuțiunea „chiar dacă” introdusă în enunț este de natură să justifice concluzia că este extinsă sfera persoanelor aflate în viață la data deschiderii moștenirii care ar putea fi reprezentate, ceea ce nu este corect.*

Prin urmare, varianta de răspuns de la litera A a fost declarată greșită în urma admiterii contestațiilor, ca urmare a faptului că folosirea formulării „chiar dacă este nedemn” oferă interpretarea că descendentul de gradul I aflat în viață la data deschiderii succesiunii ar putea fi reprezentat la succesiunea defunctului, nu numai în situația în care ar fi nedemn față de acesta, ci și într-o altă ipoteză, ceea ce contravine dispozițiilor art. 967 alin. (1) C.civ.

Soțul supraviețuitor, deși nu face parte din nicio clasă de moștenitori legali, este chemat la moștenire în concurs cu oricare dintre clasele de moștenitori legali [art. 971 alin. (1) C.civ.]. Partea soțului supraviețuitor se impută asupra părților celorlalți moștenitori cu care efectiv vine în concurs,

mai exact cota soțului supraviețuitor duce la micșorarea părților ce se cuvin celorlalți moștenitori legali și, prin urmare, se stabilește mai întâi cota cuvenită acestuia, iar restul se împarte între ceilalți moștenitori (*Fișe*, 2018, p. 770). Cota soțului supraviețuitor care vine în concurs cu moștenitori legali aparținând unor clase diferite se stabilește ca și când ar fi venit în concurs numai cu cea mai apropiată dintre ele, potrivit art. 972 alin. (2) C.civ. În consecință, varianta de răspuns de la litera B este corectă.

Varianta de răspuns de la litera C este greșită, întrucât efectele nedemnității pot fi înlăturate numai expres de cel care lasă moștenirea, fie prin testament, fie prin act autentic notarial. În lipsa unei declarații exprese privind iertarea nedemnului, legatul lăsat nedemnului după săvârșirea faptei nu înlătura nedemnitatea acestuia, potrivit art. 961 alin. (1) C.civ.

Răspuns: B (A a fost eliminat în urma admitterii contestațiilor la barem)
(*admitere INM și în magistratură, 2016*)

351. Ascendenții privilegiați, spre deosebire de ascendenții ordinari:

- A. nu sunt înlăturați de la moștenire de către soțul supraviețuitor;
- B. nu sunt înlăturați de la moștenire de către colateralii privilegiați;
- C. împart moștenirea în mod egal.

EXPLICAȚII

Legea recunoaște soțului supraviețuitor drepturi succesoriale în concurs cu fiecare dintre clasele de moștenitori, clase pe care prezența soțului supraviețuitor în rândul moștenitorilor nu le înlătură de la moștenire și de care acesta nu este înlăturat. Drept urmare, indiferent că soțul supraviețuitor vine în concurs la moștenire cu ascendenții privilegiați sau cu ascendenții ordinari, nu va înlătura și nici nu va fi înlăturat. În consecință, varianta de răspuns de la litera A este greșită deoarece nu reprezintă o deosebire între cele două clase de moștenitori.

Varianta de răspuns de la litera B este corectă, reprezentând în fapt o veritabilă excepție de la principiul proximității gradului de rudenie între moștenitorii din aceeași clasă. Astfel, părinții defunctului (ascendenții privilegiați) nu înlătură de la moștenire pe frații și surorile defunctului (colateralii privilegiați), ci vin împreună la succesiune în cadrul clasei a II-a,